

ДОБРУШСКИ КРАЙ

№67 (10590)

4 верасня – Дзень беларускага пісьменства

Дарагія сябры!

Шчыра віншую ўсіх жыхароў вобласці з Днём беларускага пісьменства.

Свята гэтае набывае асаблівае гучанне ў Год культуры, калі мы звяртаемся да духоўных крыніц нашага народа. Увогуле, культура – надзейны падмурак замацавання міжнацыянальнага міра і згоды, грамадскага адзінства і патрыятызму.

Шматлікія святочныя мерапрыемствы, што пройдуць у сёлета сталіцы Дня беларускага пісьменства – Рагачове, стануць данінай глыбокай павагі да нашай багатай моўнай спадчыны і чарговым доказам таго, што і ў гэтае імклівае стагоддзе развіцця інфармацыйных тэхналогій кніга па-ранейшаму застаецца неад’емным аtryбутам нашага паўсядзённага жыцця.

Упэўнены, Дзень беларускага пісьменства дапаможа прыцягнуць увагу нашых жыхароў, асабліва моладзі, да з’яў і падзей нацыянальнай культуры, заахваціць у чарговы раз звярнуцца да твораў нашых класікаў і сучасных пісьменнікаў.

Шаноўныя землякі! Сардэчна жадаю вам здароўя, шчасця, творчага натхнення і дабрабыту!

У.А. ДВОРНИК,
старшыня Гомельскага абласнога
выканаўчага камітэта

ПЕРШЫ ЗВАНOK

У мінулы чацвер на вуліцах населеных пунктаў раёна можна было ўбачыць аднолькавы малюнак. Святочна апранутыя дзеці з букетамі кветак, элегантныя дарослыя, настаўнікі ў строгіх касцюмах спяшаючыся ішлі да школ. Урачыстыя лінейкі з нагоды пачатку новага навучальнага года ў гэты дзень прайшлі ва ўсіх адукацыйных установах Добрушчыны.

Са святам вучняў і настаўнікаў віталі госці з райвыканкама, прадпрыемстваў і гаспадарак раёна, прадстаўнікі грамадскага аб’яднання “Белая Русь”. Шмат падарункаў і прывітальных слоў у гэты дзень было адрасавана першакласнікам і тым, хто летам працаваў на зернетаках.

Больш падрабязна аб тым, як прайшоў Дзень ведаў на Добрушчыне, раскажам у наступным нумары газеты.

Фота Яўгена УСЦІНАВА

На здымку: першавераснёўская лінейка ў гарадской гімназіі

Г
А
С
В
Я
Т
А
М
!

Грандыёзнае свята – Дзень беларускага пісьменства разгорнецца заўтра ў адным са старажытных гарадоў краіны – Рагачове. Упершыню гэта назва згадваецца ў Іпацьеўскім летапісу ў 1142 годзе. Хаця знаходкі археолагаў даюць падставу меркаваць: паселішча тут узнікла значна раней. Рагачоў – радзіма славутых твораў слова. Народнага пісьменніка БССР Міхася Лынькова, тут ён нарадзіўся ў сям’і чыгуначніка. Радзімай лічыць Рагачоўшчыну вядомы расійскі вучоны і пісьменнік Міхаіл Расолаў, вёска Борхаў – калыска драматурга Андрэя Макаёнка, у населеным пункце Слабада нарадзіўся паэт-змагар Мікола Сурначоў, што ў 1945-м загінуў пад Берлінам. У доме дзядзькі-рагачоўца пачынаў пісаць свой вядомы раман “Каласы пад сярпом тваім” Уладзімір Караткевіч. Ёсць і іншыя, пакуль малазнаёмыя факты аб звязку вядомых літаратараў з Рагачоўшчынай. Напрыклад, старшы лейтэнант Аляксандр Салжаніцын за асабіст у ю муж-насць пры вызваленні беларускага райцэнтра ў 1944 годзе атрымаў ордэн Чырвонай Зоркі. А першым літаратарам, які згадаў гэты куток беларускай зямлі ў дарожнай нататцы, пакінутай на лісце Дэльвігу, стаў Аляксандр Пушкін...

Каля 12 тысяч гасцей свята не толькі пазнаёмяцца са знакамітымі мясцінамі і абноўленымі аб’ектамі, але і возьмуць непасрэдным удзел у святочных дзеех. Нельга не адзначыць: аблічча

Рагачова з 35-тысячным насельніцтвам апошнім часам змянілася кардынальна. Абноўленымі сустрэкаюць гасцей рэканструяваны да форума Дом кнігі. Менавіта тут, у “Першацвеце” будуць прадстаўлены ў дні рэспубліканскага свята новыя кнігі, надрукаваныя да гэтай падзеі – “Народная і духоўная культура рагачоўскага краю”, зборнік “Добры дух зямлі дняпроўскай”, кніга-альбом “Рагачоў”. Да шматлікіх нязручнасцяў, выкліканых разгорнутай у горадзе маштабнай будоўляй, рагачоўцы гэтыя месяцы адносіліся з разуменнем. Як кажуць, гульня, каштуе свечак. Сёння непазнавальна выглядаюць будынкі чыгуначнага вакзала, будынак вузла сувязі, гарадскі стадыён, непараўнальныя краевыды Дняпра адкрываюцца з новых глядзельных пляцовак гарадскога парка. Нагадаем, Рагачоў прыняў эстафету правядзення Дня беларускага пісьменства ад Шчучына. Увогуле ж свята ў першую нядзелю верасня па традыцыі праходзіць у розных гарадах краіны з 1994 года. “Сталіцамі” я г о становіліся ў мінулыя гады Полацк, Барысаў, Быхаў, Ганцавічы, Глубокае, Камянец, Мір, Мсціслаў, Навагрудак, Орша, Несвіж, Пінск, Пастава, Смаргонь, Тураў, Хойнікі, Шклоў, Заслаў’е. У 2017 годзе сталіцай свята, прымеркаванага да 500-годдзя беларускага кнігадрукавання, стане старажытны Полацк – родны горад беларускага асветніка і першадрукара Франціска Скарыны.

Мікалай ВЕРАС

Добрушчына культурна-дасведчаная

Гуляне на Успенне

Канцэртам мясцовых самадзейных артыстаў, вясёлымі гульнямі і забавамі адзначылі жыхары аграгарадка Жгунь Дзень вёскі.

Здаўна Успенне лічылася прастольным святам, бо ў вёсцы знаходзілася аднайменная царква. Валянціна Бондарова ўзгадвае: сваякроў за некалькі дзён да фэсту прымушала яе наводзіць узорны парадак у хаце, гатаваць пірагі. Госьці заяжджалі адусюль: з суседніх вёсак, райцэнтра. Заходзілі ў любы двор, частаваліся прысмакамі. Аб гэтым жа расказвае і 96-гадовая ўраджэнка Жгуні, а сёння жыхарка Жгунскай Буды Антаніна Сафронава:

– У 30-я гады на службу ў царкву прыязджалі сотні жыхароў раёна. Свята нечым нагадвала Масленіцу: вялізны кірмаш сельскагаспадарчых тавараў, забавы для дзяцей і дарослых, спевы і танцы...

Маштаб цяперашняга гуляння крыху меншы. Гасцей няшмат, затое жгунцы прыйшлі на пляцоўку перад мясцовым Домам культуры амаль усе. Уручэнне падзячных лістоў актывістам ад мясцовага сельвыканкама, прэміі і граматы ад сельгаспрадпрыемства перадавікам разбаўлялі выступленнем артысты гурта “Няма забароны”. Пасля афіцыйнай часткі дарослых чакалі гандлёвыя рады і выставы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, а дзяцей – гульнявыя пляцоўкі. Актывіны ўдзел у арганізацыі свята прымалі прадстаўнікі мясцовай улады, гаспадаркі, школы, дзіцячага садка і ўстановы культуры.

Сяргей ЧАЙДАК
Фота Уладзіміра КУЛІНЕНКІ

Веды пачынаюцца з літары

Наладжваць падарожжы ў краіну ведаў для першакласнікаў настаўніку сярэдняй школы №1 Добруша Таццяне Куліковай не ў навіну. Сёлетні першы клас для яе – «юбілейны». Дзясятыя па ліку. Усяго ж педагог працуе ў пачатковай школе трыццаць пяты год. Таму не здзіўляе, што настаўніца з першых хвілін урока завалодала ўвагай вучняў.

– Не хвалюйцеся, – у першую чаргу звярнулася яна да бацькоў. – Як настаўнік, маці і бабуля я вельмі люблю дзяцей. З сённяшняга дня вашы сыны і дачкі сталі маімі дзецьмі.

На першым занятку пад агульнарэспубліканкай назвай “Нам мір завешчана берагчы”, які прайшоў у гульнявой форме, вучні пазнаёміліся з геаграфіяй краіны, атрымалі ў падарунак першы падручнік “Беларусь – наша радзіма”. У размове высветлілася, што большасць дзяцей пакуль не ведае літары. Не бяда. Па словах настаўніцы, “з нуля” пачынаць будзе лягчэй. Цікаўлюся, ці адрозніваюцца сённяшня першакласнікі ад тых, што былі трыццаць год таму?

– Безумоўна, – адказвае Таццяна Кулікова. – Сваю ролю адыгрывае тэлебачанне і інтэрнэт. Як вынік – дзеці прыходзяць у школу з пэўным багажом ведаў. Іншая справа, што не ўсе набытыя веда ім патрэбны ў вучобе...

Бліжэй да новага года першакласнікі засвоўваюць усе літары алфавіта. А да канца трэцяй чвэрці навучацца чытаць па складах не менш як дваццаць слоў у хвіліну. Што тычыцца напісання літар, то навучанне ідзе паралельна. У адрозненні ад мінулага, калі ў ранцах дзяцей былі толькі пропісы, сёння практычна па кожным прадмете маюцца друкаваныя сшыткі. Гэта спрашчае працэс навучання, паскарае набыццё першакласнікамі неабходных навыкаў.

Сяргей ВОЛЬГІН
Фота аўтара

Кіяскёр – праца сур'ёзная

Яшчэ нядаўна ў нашым горадзе працавалі тры кіёскі прадпрыемства «Гомель-аблсаюздрук». Няпростыя эканамічныя рэаліі ўнеслі свае карэктывы: з трох «на плыву» засталіся толькі два. Адзін з іх – побач з рынкам. Ганна Кір'янава, гаспадыня шапіка, у адзін з выхадных дазволіла стаць яе добраахвотным памочнікам у рэалізацыі прэсы. Адразу зазначу: пералік газет і часопісаў, якія прапаноўвацца тут пакупнікам – велізарны. Раённай газеце «Добрушскі край» няпроста канкуруваць з іншымі выданнямі. Між тым прыемна, што раёнцы адведзена ў вітрыне гандлёвай кропкі цэнтральнае месца. Яе нельга не заўважыць. Па словах Ганны, у апошні час попыт на раёнку, іншыя газеты некалькі зменшыўся. Звязана гэта, у першую чаргу, з павышэннем кошту выданняў. Такія прычыны часам чуў і я, калі рэкамендаваў грамадзянам набыць раённую газету. Гутаркі і прыведзеныя аргументы аказвалі на некаторых пазітыўны ўплыў. Першай вырашыла купіць газету Любоў Мармалюк. Маладая жанчына цёпла адгукнулася аб “Добрушскім краі”. Аплаціла пакупку, пакрочыла ў бок рынку.

Як я зразумеў, немалаважным фактарам у працы кіяскёраў з'яўляецца іх уменне ненадакучліва прапанаваць тое ці іншае выданне. У кіяскёра Кір'янавай гэта атрымлівалася.

Святлана Музычэнка зазірнула ў шапкі за рэкламным выданнем. Ганна прапанавала ёй раёнку. Пагартушы яе, добрушанка спыніла свой выбар менавіта на нашай газеце.

Не без таго, хтосьці адмаўляўся купляць «ДК». Прычыны розныя. Да анекдатычных: маўляў, некалі раёнка апублікавала крытычны матэрыял, якім зачэпіла кагосьці са сваякоў. Што ж, як кажуць, газета – не долар, каб усім падабацца...

Да гонару выдання, матэрыялы, якія публікуюцца на яе старонках, нярэдканосяць рэзанансны характар. Аб іх спрачаюцца, згадваюць у сям'і, на працы, грамадскім транспарце. Шмат добрых слоў пачуў аб газеце і я за час, які бавіў ля кіёска. Усім, хто наракаў на кошт, прыйшлося тлумачыць: ён не міфічны. Складаецца з многіх фактараў, у тым ліку затрат па аплаце паслуг паштовай сувязі па дастаўцы і паліграфічных выдатках. На жаль, і работнікі пошты, і паліграфісты істотна павысілі кошты на свае паслугі. Рэдакцыі, каб застацца «на плыву», давалося зрабіць тое ж.

...Нядзельным вечарам звязаўся з Ганнай Генадзьеўнай. Пацікавіўся вынікамі. Аказалася, усе экзэмпляры «Добрушскага краю» былі ў выхадныя распрададзены. Паўплываў на гэты поспех удзел журналіста, сцвярджаць не бяруся. Але факт застаецца фактам. Разам з тым, праца з людзьмі, не буду ўтойваць, мне прыйшлася па душы. Звольняць з рэдакцыі, падумаў, пайду працаваць у кіёск. Тым больш, што некаторы вопыт ужо маю...

Леанід ДУБОЎСКИ
На здымках: (зверху) кіяскёр Ганна Кір'янава, (знізу) пакупнік прэсы Любоў Мармалюк.
Фота аўтара

А
Б
В
Г
Д
Е
Ж
З
И
Н

№67

2

3 верасня
2016 г.

І звонкае «дзе», і густое «чаго»

Не цурацца матчынага слова

Упершыню ў маёй журналісцкай практыцы героі публікацыі запрашалі карэспандэнтаў у дом на беларускай мове. І была гэта зусім не нейтральная рэпрыза. Бо і далейшая гутарка ішла таксама па-беларуску. Прычына выбару маладых вяскоўцаў з афіцыйнага двухмоўя зусім не ў тым, што педагогі Баршчоўскай школы Андрэй і Таццяна Давыдавы настаўнікі беларускай мовы і літаратуры. Яны – выхадцы з глыбінкі. Андрэй – ураджэнец Дзямянска Добрушка раёна, Таццяна – з вёскі Меркулавічы, што на Чачэршчыны.

– Ва ўніверсітэце імя Францыска Скарыны выкладае цудоўны чалавек – Леанід Пятровіч Кузьміч, – расказваюць суразмоўцы сваю гісторыю. – Менавіта пад яго ўплывам мы не сталі ламаць звыклае і нанова вучыцца размаўляць “по-горадскому”. Выкладчык запэўніў, што наша сялянская “трасянка” і ёсць самая мілагучная мова на свеце. З яе знікненнем страціцца і частка культуры продкаў. Шмат год мінула, а мы так і засталіся заўзятымі прыхільнікамі беларускай мовы. Хіба што крыху наблізілі сваё вымаўленне да літаратурных стандартаў.

Цікавімся, як ставяцца да іх калегі, вучні. Андрэй усміхаецца: – Спачатку здзівіліся, прымалі за блазлоту. Маўляў, гэта, як падлеткавая любоў. Пройдзе з часам. Памыліліся. Праўда, часткова. Размаўляць па-руску так і не прызвычаіўся. Нават пры запэўненні папер не магу ўгадаць словы. Хоць да перакладчыка звяртайся. А вось жонцы даводзіцца размаўляць на дзвюх мовах. Дома – на беларускай, на рабоце – на другой дзяржаўнай. Яно і зразумела: працуе настаўнікам-дэфектолагам. А ўсе метадыкі і практыкаванні па развіцці маўлення створаны на рускай мове.

Не толькі сваім “незвычайным” вымаўленнем выдзяляюцца Давыдавы сярод іншых маладых сем’яў Баршчоўкі. У адносінах з аднавяскоўцамі, роднымі яны прамыя і адкрытыя. Андрэй узгадаў: некалі па прапанове сяброў падаў дакументы, каб працаўладкавацца ў райаддзел міліцыі. Участковым інспектарам у выніку адпрацаваў... усяго чатыры дні. Прыйшоў і шчыра прызнаўся кіраўніцтву – гэта работа не для яго. Чакаць шэсць месяцаў да пачатку навучальнага года таксама не стаў. Каб падтрымаць бацькоў, у якіх з цяжарнай жонкай Таццянай жылі ў той час, пайшоў працаваць у мясцовую гаспадарку. Раздаваў корм жывёле, летам пасвіў статак.

Размова перайшла на бытавыя тэмы. Андрэй раскажаў:

пазнаёміўся з Таццянай у час падрыхтоўкі конкурсу народнага беларускага танца. Вучыўся тады на другім курсе ўніверсітэта. Яна – на першым. Пазнаёміў, а потым і наблізіў іх адзін да другога Андрэю гармонік. Гэта для гарадскіх дзяўчат гарманіст “жаніх” не надта прывабны. Таццяна адразу ж зра-

зумела: такі скарб абмінуць нельга. Давучвалася ўжо замужняй.

– Спачатку працавалі ва Усохабудскай школе, – распавядае сямейны дуэт. – Адночы патэлефанавала старшыня Баршчоўскага сельсавета. Прапанавала перайсці ў іх школу. Прывабіла ўласным домам, які гаспадарка згадзілася выдаткаваць маладым настаўнікам. Пераехалі. Праўда, Таццяне давалося атрымліваць яшчэ адну вышэйшую адукацыю: два настаўнікі беларускай мовы і літаратуры ў школе былі непатрэбны.

Здзівіў і дом Давыдавых. Такі ж незвычайны, чысты як і самі гаспадары. Ва ўсім адчуваецца рука майстра. Нягледзячы на паравое ацяпленне, сучасны газавы кацёл, Андрэй уласнымі рукамі злажыў дзве печы ў пакоях. Тлумачыць: сістэма ацяплення залежыць ад электрычнасці. Збой – кацёл патухне, размарозыцца батарэі... Печы ж – яго хобі. Аб іх гатоў гаварыць бясконца. Майстрам-печніком какуль не стаў, але некалькі яго ўдалых канструкцый ужо грэюць дамы баршчоўцаў.

Пры развітанні гаспадар дзеліцца марамі. Хацелася б, каб у раёне былі беларускамоўныя школы. Зазначае: шкада, што на роднай мове размаўляюць хіба толькі настаўнікі-прадметнікі. Ды і тое таму, што па статусе патрэбна...

Сяргей ЧАЙДАК
фота Яўгена УСЦІНАВА

Родная мова для вас гэта...

Таццяна РАЖКОВА, работніца кінатэатра “Усход”:

– ...скарб майго народа. Гэта магчымасць з дапамогай роднага слова данесці свае пачуцці і думкі да блізкіх і родных людзей, да будучых нашчадкаў. Мова не мае цаны, яна самае вялікае багацце народа.

У школьныя гады я нават мела граматы за выдатныя веды па беларускай мове і літаратуры. Хочацца, каб мова, як скарбніца народа, была перададзена ад сённяшніх пакаленняў нашчадкам.

Вячаслаў ШАЎЦОЎ, начальнік раённай іспекцыі энерганагляду:

– Без мовы няма народа. На ёй хочацца размаўляць. Беларускую мову хочаш чуць, на ёй хочаш чытаць. З годнасцю магу сказаць: разам з рускай беларуская мова з’яўляецца для мяне роднай. На маю думку, не варта прымушаць таго, хто не жадае размаўляць па-беларуску. Мову абірае кожны сам для сябе.

Вольга ГЕРАСИМЕНКА, выкладчыца Гомельскага гандлёва-эканамічнага ўніверсітэта

спажывецкай кааперацыі:

– ...гэта душа народа, вопыт і пачуцці нашых продкаў. Трапна і ёмка пра значэнне мовы сказаў народны паэт Беларусі Ніл Гілевіч: “Без усведамлення, што такое мова ў жыцці народа, што такое нацыянальная культура, гісторыя, у народа не можа быць будучыні”.

Па сваіх уласных назіраннях магу сказаць, што інтарэс да роднай мовы ў дзяцей абуджаецца. Мая дачка-першакласніца вельмі любіць слухаць казкі на беларускай мове і глядзець “Калыханку”.

Дзмітрый ДУДАРАЎ,

вучань 10 класа Добрушскай СШ №1:

– У кожнага чалавека ёсць маці, якую мы не выбіраем, але любім і шануем. Гэтак і мова. Яна дадзена нам продкамі. Як вядома, на старабеларускай мове пісаўся Статут Вялікага Княства Літоўскага. Наша мова была ў Княстве дзяржаўнай. І вельмі добра, што з набыццём незалежнасці ўлада і народ паварочваюцца да сваёй мовы. Яна вартая таго, каб мы ганарыліся і карысталіся ёю ў паўсядзённасці.

Леанід МІНІЧ
Фота Яўгена УСЦІНАВА

НА СВЯЗИ

5 сентября 2016 года с 11.00 до 12.00 по телефону 7-81-05 состоится прямая линия с участием РАКИЦКОГО Александра Николаевича, начальника Добрушской районной инспекции природных ресурсов и охраны окружающей среды.

5 сентября 2016 года с 11.00 до 12.00 по телефону 3-17-44 состоится прямая линия с участием ДРОЗДОВОЙ Надежды Николаевны, начальника инспекции Министерства по налогам и сборам по Добрушскому району.

№67

12

3 верасня 2016 г.

Редакция газеты «Добрушскі край»
Услуга отправки факса.
Телефон 3-39-91.

ОКНА, ДВЕРИ, также раздвижные, теплые откосы.
Балконные рамы. Металлические двери. Москитные сетки.
Только в августе скидка 15%. Рассрочка 0%. У нас дешевле!!!
Тел.: 8-044-719-88-23, 8-029-802-75-73.
ИП Горин Э.В. УНН 491212632

